

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**«НАУКОВЕ СЬОГОДЕННЯ:
ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2019 року

Мелітополь - 2019

УДК 502+338+379.85+55+91+93+94

Н 34

Н 34 **Наукове сьогодні: теоретико-прикладні дослідження та перспективи.** Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 17 травня 2019 року / За ред. Л.М. Донченко, І.А. Арсененко, В.Д. Гапотія, С.І. Пачева, Л.А. Прохорової, О.М. Ситника. Мелітополь: Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 250 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

© Автори статей, 2019

© Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2019

З М І С Т

РОЗДІЛ І. ГЕОГРАФІЯ.....	7
<i>Донченко Л.М., Зав'ялова Т.В.</i> Формування педагогічних умінь студентів природничо-географічних факультетів з екологічного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах	8
<i>Іванова В.М., Сугоняк Я.В.</i> Сучасний стан економічного потенціалу та основні проблемні питання соціально-економічного розвитку Мелітопольського району	15
<i>Іванова В. М., Шелудько О. М.</i> Навчальна практика з геології як умова формування екологічної компетентності майбутніх вчителів географії	20
<i>Кондратенко А. І., Сапун Т. О.</i> Формування дослідницької компетенції слухачів Малої академії наук в секції географії	23
<i>Костиця Ю.В.</i> Сучасні геологічні екзогенні процеси на території Херсонської області	27
<i>Левада О.М., Наход М.В.</i> Сучасний геоекологічний стан географічного середовища в м. Миколаїв	31
<i>Левада О.М., Неволько Д.М.</i> Техногенез і геодинаміка як фактори впливу на геологічне середовище м. Дніпро	35
<i>Левада О.М., Заєць О.С.</i> Сучасний стан поверхневих вод Нижньосірогозького району Херсонської області	40
<i>Левада О.М., Григоренко М.В.</i> Рівень освіти як складова індексу розвитку людського потенціалу країни	45
<i>Левада О.М., Оболенська Д.Г.</i> Соціальна інфраструктура сільської місцевості як складова формування регіонального ринку праці	49
<i>Непша О.В., Балабатько Н. В.</i> Антропогенна трансформація сільськогосподарських земель Херсонської області	52
<i>Непша О.В., Лемішко Р. Ю.</i> Вплив харчової промисловості на стан атмосферного повітря у Запорізькій області	55
<i>Непша О.В., Шамрицька Т. М.</i> Національний природний парк «Меотида»: історія створення, структура, сучасний стан	59

<i>Немчин С. Є., Сажнев М. Л.</i> Загальна характеристика В'язівського природно-сільськогосподарського району Запорізької області	64
<i>Прохорова Л.А.</i> Екологічна освіта в шкільному курсі географії	69
<i>Сердюк А. М., Антоненко В. А., Василюк Л. А., Чорнобай В. В.</i> Формування екологічної культури учнів в шкільному курсі географії	74
<i>Тамбовцев Г. В., Пушкарьов О. М.</i> Основні демографічні показники в Херсонській області	77
<i>Тамбовцев Г.В., Нетіша О.В., Сакун М.М.</i> Водозахисні заходи від несприятливого впливу сільського господарства на водні об'єкти (на прикладі басейну річки Молочна)	81
<i>Хмура О. О., Сажнев М. Л.</i> Сучасний стан водокористування та водовідведення у Запорізькій області	86
РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ, АРХЕОЛОГІЯ І ФІЛОСОФІЯ	91
<i>Александров Д. В.</i> Проблема концептуалізації етнічності: філософський аналіз	92
<i>Волобуєв М. І.</i> Українська лікєро-горілчана справа у роки акцизної системи контролю виробництва та обігу алкогольної продукції у Російській імперії 1863–1894 рр.	97
<i>Дідяєва О. В.</i> Морські походи запорозьких козаків	101
<i>Ігнатченко В. Ю.</i> Одеські німці: історіографія дослідження	106
<i>Крупенко В. В.</i> Динаміка чисельності населення міста Генічеська у ХІХ–ХХ ст.	111
<i>Пачев С. І., Самонін Б. В.</i> Розвиток важкої промисловості Запорізької області у період семирічки (1959-1965)	114
<i>Пачев С. І., Оліфер В. С.</i> Оборона Мелітопольщини у вересні – на початку жовтня 1941 року	118
<i>Полякова Л.І., Суглобова В.В.</i> Джерельна та історіографічна база дослідження проблеми становлення органів державної влади в незалежній Україні ...	122
<i>Поправко О. В., Троїцька О. М., Троїцька Т. С.</i> Event-технології в культурно-освітньому просторі вищої школи: потенційність й перспективи реалізації ...	128

СУЧАСНИЙ СТАН ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

Іванова В.М., Сугоняк Я.В.

Територія Мелітопольського району складає 178,7 тис. га – 6,6 % території Запорізької області. Відстань від обласного центру – міста Запоріжжя складає 112 км залізницею, шосейними дорогами – 120 км. Район поділяється на 15 територіально-адміністративних одиниць (13 сільських рад, дві територіальні громади). Органами місцевого самоврядування в районі є Мелітопольська районна рада, 13 сільських рад, Новобогданівська сільська ОТГ, Мирненська селищна ОТГ, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл і селищ.

Район розташований у південній степовій зоні України з характерним рівнинним ландшафтом та південно-східній частині Запорізької області [1].

У Мелітопольському районі розповсюджені потужні підземні водоносні горизонти з прісними підземними водами, що відносяться до природних ресурсів загальнодержавного значення та є джерелами господарсько-питного водопостачання населених пунктів району та міста Мелітополя. Для цих цілей використовується сарматський, тортонський, бучакський водоносні горизонти [8,9,10,12].

Для забезпечення потреб населення району питною водою використовується 67 артезіанських свердловин, які обслуговують комунальні та інші підприємства району [6,с.38].

Крім того, ТОВ «Соцінновація» здійснює промисловий розлив мінеральної природно-столової води «Мирненська» та забезпечує впровадження інноваційно-інвестиційних проектів самостійно [5,с.21].

На території району до корисних копалин місцевого значення відносяться родовища будівельного піску та глини [1].

Видобування піску, гравію, глини та каоліну в районі здійснює ПП «РАСА». ТОВ «Костянтинівський цегельний завод» працює сезонно з видобутку глини на

Костянтинівському родовищі [2,с.23].

Аграрний сектор. В районі функціонують 162 сільськогосподарських підприємства, з них 8 державних підприємств, 12 приватних підприємств, 7 кооперативів, 38 товариств з обмеженою відповідальністю, 96 фермерських господарств. Площа ріллі, яка знаходиться в обробітку сільгосппідприємств, включаючи фермерів, становить 76,4 тис. га. Площа ріллі фермерських господарств – 13,7 тис. га. За енергозберігаючими та маловитратними технологіями оброблюється 31,3 тис. га. В аграрному комплексі, як головному секторі економіки району, задіяно близько 1,6 тис. осіб працездатного населення [7].

Рослинництво. Господарствами району зібрано 1174,3 тис. ц (89 % до 2017 року, друге місце серед районів області) ранніх зернових і зернобобових (в початково-оприбуткованій вазі) на площі 39,7 тис. га з урожайністю 29,6 ц/га. Соняшнику вироблено 289,2 тис. ц (90 % до 2017 року) на площі 20,4 тис. га з урожайністю 14,2 ц/га. Посівні площі озимих під урожай 2019 року станом на 01.12.2018 складають 33,4 тис. га, що на 7 % більше минулорічного показника [7].

Садівництво та виноградарство. Станом на 01.01.2018 всього налічується в Мелітопольському районі багаторічних насаджень 2304,5 га, в тому числі в плодоносному віці – 1987,2 га та 43,6 га виноградників, в тому числі в плодоносному віці — 33,2 га. У 2018 році отримано 6887 т плодово-ягідної продукції, що на 33 % більше минулорічного показника, в тому числі: кісточкових плодів – 1798,2 т; зерняткових плодів – 4911,2 т; ягід – 177,4 т. [7].

Тваринництво. В галузі тваринництва все більше сільгосптоваровиробники віддають перевагу вирощуванню свинини, впроваджуючи інтенсивні методи вирощування. Показник виробництва м'яса у 2018 році склав 1202 тонни. Поголів'я великої рогатої худоби налічує 2168 голів (корів – 771), свиней – 5433 голів [7].

Промисловість. Промисловість району представляють 2 підприємства харчової промисловості (ТОВ «Соцінновація» та ПП «Кіпариссервіс-2013», які займаються випуском мінеральної води та безалкогольних напоїв), 5 підприємств машинобудівної промисловості (ПП «Магістр» – виробництво гідроциліндрів, ТОВ «Мелітопольський завод автотракторних запчастин» — виробництва чавунного

литва, ТОВ «Мрія» – виробництво кольорового литва, ТОВ «Мелітопольський механічний завод» – виробництво запчастин до сільськогосподарської техніки, сільськогосподарського обладнання, ПП «Таврія турбо плюс» – виробництво турбін), комунальне підприємство «Райсількомунгосп» займається водопостачанням, водовідведенням, вивозом твердих побутових відходів. За 11 місяців 2018 року обсяг реалізованої промислової продукції складає 323,991 млн. грн. Найбільшу питому вагу у виробництві продукції серед підприємств району займають ПП «Магістр», ТОВ «Мелітопольський завод автотракторних запчастин» [7].

Основні проблемні питання Мелітопольського району, вирішення яких потребує фінансової підтримки з державного, обласного бюджетів:

- стовідсоткова зношеність наявних медичних приладів в Мелітопольській центральній районній лікарні – рентгенівського діагностичного апарату «РУМ 20 М-СГ 312-2ПФ» 1988 року випуску; пересувного рентгенапарату; операційних столів 1984, 1992 року випуску;

- поліпшення матеріально-технічної бази навчальних закладів – необхідність оновлення та поповнення парку шкільних автобусів за рахунок реалізації Державної цільової програми «Шкільний автобус»; забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів електронними програмними засобами з предметів інваріантної складової навчальних планів; подальше оновлення навчальних комп'ютерних комплексів; капітальний ремонт прорізів в закладах освіти;

- незадовільний стан соціально значущих об'єктів (будівлі закладів освіти, культури, медицини) – необхідність проведення реконструкцій, капітальних ремонтів та ін. (відповідно до існуючої проектно-кошторисної документації на об'єкт) будівель для поліпшення якості та доступності послуг, що надаються закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту та установами соціального захисту;

- недостатнє забезпечення стабільною та якісною водою населених пунктів району через зношеність систем водопостачання [6,с.38; 11,с.62];

- недостатнє забезпечення освітленням населених пунктів Мелітопольського

району – застаріле обладнання енергоносіїв, яке не відповідає енергозберігаючим технологіям; недостатнє освітлення населених пунктів, що впливає на криміногенну ситуацію в районі;

– незадовільний та аварійний стан автомобільних доріг комунальної власності та доріг загального користування – шляхова мережа району потребує як експлуатаційного утримання, так і капітального ремонту, а місцями й повної реконструкції [7].

Список використаних джерел

1. Даценко Л.М., Молодиченко В.В., Воронка В.П. Фізична географія Запорізької області: Хрестоматія / Відп. ред. Л.М. Даценко. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 200 с.

2. Даценко Л.М. Гідрогеологічні умови Мелітопольської ділянки Мелітопольського міського водозабору / Л.М. Даценко, О.І. Сухаренко, М.М.Ганчук, А.О. Ангеловська // Матеріали науково-практичної конференції «Меліорація та водокористування» – екологічна безпека водних об'єктів, м. Мелітополь, 30 березня 2018 р. – Мелітополь, 2018. – С. 23-25.

3. Даценко Л.М. Гідрогеологічні умови території Мелітопольського міського водозабору / Л.М. Даценко, Ю.М. Волоха, О.В. Непша // Мій рідний край Мелітопольщина: матеріали Міжнародної наукової конференції. – Мелітополь: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – С. 94-103.

4. Іванова В.М. Гідрогеологічні умови формування ресурсів підземних вод Запорізької області / В.М. Іванова, О.В. Непша // Матеріали науково-практичної конференції «Меліорація та водокористування» - екологічна безпека водних об'єктів, м. Мелітополь, 30 березня 2018 . – Мелітополь, 2018. – С. 59-62.

5. Іванова В.М. Гідрогеологічні умови водоносного горизонту нижньокрейдових відкладів Новопилипівської ділянки Мелітопольського міського водозабору / В.М. Іванова, О.В. Непша // Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті: Матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної конференції, 29-30 березня 2018 року. – Ченстохова – Ужгород – Дрогобич: Посвіт, 2018. – С.21-24.

6. Иванова В.М. Современное состояние качества питьевой воды в населенных пунктах Запорожской области и ее влияние на здоровье населения / В.М.Иванова, А.В.Непша, Т.А.Сапун // Матеріали VIII науково-практичної конференції «Меліорація та водокористування». – Мелітополь: ФОП Ландар С.М., 2018. – С.38-40

7. Інвестиційний паспорт Мелітопольського району за підсумками 2018 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: mrda.gov.ua/wp.../Investytsijnyj-pasport-za-2018-rik.doc.

8. Непша О.В. Гідрогеологічна характеристика територій Мелітопольського, Михайлівського та Токмацького районів Запорізької області / О.В. Непша, І.Л. Князькова // Регіональні проблеми розвитку приморських територій: теорія і практика. Зб. наук. праць. – Мелітополь, 2014. – С. 32-37.

9. Непша О.В. Гідрогеологічні умови водоносних горизонтів четвертинних та верхньокрейдових відкладів Новопилипівської ділянки Мелітопольського міського водозабору / О.В. Непша, В.М. Иванова, П.Ф. Будей // Science, research, development, 29.04.2018-30.04.2018, Barcelona (Spain). – Warszawa: Sp. z.o.o. «Diamond trading tour», 2018. – pp. 40-42.

10. Непша О.В. Гідрогеологічні умови залягання підземних вод у неоген-палеогенових відкладах басейну річки Молочна / О.В. Непша, Л.А. Прохорова, М.М. Сакун // «Актуальные научные исследования в современном мире». – Вып. 10 (42). – ч. 2. – Переяслав-Хмельницкий, 2018. – С. 45-50.

11. Прохорова Л.А. Геолого-екологічна оцінка підземних вод у четвертинних відкладах басейну річки Молочної / Л.А. Прохорова, О.В. Непша, Т.В. Зав'ялова // Регіональні проблеми України: географічний аналіз та пошук шляхів вирішення. Зб. наук. праць. – Херсон: ПП Вишемирський, 2017. – С. 62-66.

12. Стецишин М.М. Зав'ялова Т.В., Непша О.В. Гідрогеологічна характеристика водоносного горизонту буцацької світи Новопилипівського родовища підземних вод Мелітопольського міського водозабору // Матеріали науково-практичної конференції «Меліорація та водокористування» – екологічна безпека водних об'єктів, м. Мелітополь, 30 березня 2018 р.– Мелітополь, 2018.– С.39–41.